Europos Parlamentas
2024-2029

Užimtumo ir socialinių reikalų komitetas

2025/2131(INL)

2.9.2025

PRANEŠIMO PROJEKTAS

su rekomendacijomis Komisijai dėl teisės akto „Direktyva dėl teisingos pertvarkos darbo pasaulyje: darbo vietų kūrimo užtikrinimas ir vietos ekonomikos atgaivinimas“
(2025/2131(INL))

Užimtumo ir socialinių reikalų komitetas

Pranešėja: Jana Toom

(Iniciatyva. Darbo tvarkos taisyklių 47 straipsnis)

TURINYS

Psl.

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS 3

PASIŪLYMO DĖL REZOLIUCIJOS PRIEDAS. REKOMENDACIJOS DĖL PRAŠOMO PATEIKTI PASIŪLYMO TURINIO 8

PRIEDAS. GAUTOS INFORMACIJOS DEKLARACIJA 9

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

su rekomendacijomis Komisijai dėl teisės akto „Direktyva dėl teisingos pertvarkos darbo pasaulyje: darbo vietų kūrimo užtikrinimas ir vietos ekonomikos atgaivinimas“ (2025/2131(INL))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 225 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Teisės reikalų komiteto nuomonę dėl pasiūlyto teisinio pagrindo,

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 47 ir 55 straipsnius,

– atsižvelgdamas į SESV 4, 9, 46, 149, 151, 153, 162, 164, 174–178 ir 349 straipsnius,

– atsižvelgdamas į 2019 m. gruodžio 11 d. Komisijos komunikatą dėl Europos žaliojo kurso (COM(2019)0640),

– atsižvelgdamas į 2021 m. kovo 4 d. Komisijos komunikatą „Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planas“ (COM(2021)0102),

atsižvelgdamas į 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (EGADP)[1], atsižvelgdamas į 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/1056, kuriuo įsteigiamas Teisingos pertvarkos fondas (TPF)[2],

– atsižvelgdamas į 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/1057, kuriuo nustatomas „Europos socialinis fondas +“ (ESF+) ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1296/2013[3],

– atsižvelgdamas į 2021 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/691 dėl Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo atleistiems darbuotojams (EGF), kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1309/2013[4],

atsižvelgdamas į 2023 m. gegužės 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2023/955, kuriuo įsteigiamas Socialinis klimato fondas ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/1060[5],

– atsižvelgdamas į 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2013/87/EB, nustatančią šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą

[1] OL L 57, 2021 2 18, p. 17.
[2] OL L 231, 2021 6 30, p. 1.
[3] OL L 231, 2021 6 30, p. 21.
[4] OL L 153, 2021 5 3, p. 48.
[5] OL L 130, 2023 5 16, p. 1.

Bendrijoje ir iš dalies keičiančią Tarybos direktyvą 96/61/EB[6],

atsižvelgdamas į 2024 m. rugsėjo mėn. Mario Draghi pranešimą „Europos konkurencingumo ateitis“ (toliau – Draghi pranešimas),

– atsižvelgdamas į Kokybiškų darbo vietų kūrimo gaires,

– atsižvelgdamas į Tarybos rekomendaciją dėl sąžiningo perėjimo prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos užtikrinimo nuo 2022 m.,

– atsižvelgdamas į Užimtumo ir socialinių reikalų komiteto pranešimą (A10-0000/2025),

A. kadangi žalioji ir skaitmeninė pertvarka daro didžiulį transformacinį poveikį Europos ekonomikai, regionams ir darbo vietoms; kadangi siekiant Europos tvarumo, ekonomikos augimo ir konkurencingumo labai svarbu užtikrinti veiksmingą perėjimą prie neutralaus poveikio klimatui ir skaitmeninės ekonomikos ir sumažinti priklausomybę nuo energijos tiekimo; kadangi galutinė dvejopos pertvarkos sėkmė labai priklausys nuo to, ar bus užtikrinta teisinga ir įtrauki pertvarka darbuotojams, įmonėms ir paveiktiems regionams;

B. kadangi vykdant perėjimą prie neutralaus anglies dioksido poveikio ekonomikos reikėtų ne tik remti perėjimą į naujas darbo vietas besiformuojančiuose sektoriuose, bet ir išsaugoti bei pritaikyti esamas darbo vietas ir sektorius prie neutralaus poveikio klimatui ir švarių pramonės šakų ir technologijų paveiktose teritorijose gyvenančių žmonių labui; kadangi, siekiant skatinti 2050 m. strategijos tikslų supratimą ir priėmimą, svarbu, kad darbuotojai ir darbo ieškantys asmenys jaustų paramą vykstant pertvarkoms;

C. kadangi nepaisant to, kad kelios svarbios Sąjungos teisėkūros ir ne teisėkūros iniciatyvos siekia arba gali padėti šalinti dvejopos pertvarkos poveikį (visų pirma Teisingos pertvarkos mechanizmas, Teisingos pertvarkos fondas (TPF), Įgūdžių sąjunga, Socialinis klimato fondas, ESF+ ir EGADP), teisės aktų ir politikos sistemoje tebėra spragų, susijusių su sunkumais darbo vietose, darbuotojų teisėmis, socialine apsauga ir socialiniu dialogu; kadangi realią pridėtinę vertę ir kartu aukštynkryptę socialinę konvergenciją galima užtikrinti tik Sąjungos lygmens veiksmais, kad pažadas nė vieno nepalikti nuošalyje taptų realybe;

D. kadangi M. Draghi pranešime nurodyta, kad nuolatinis įgūdžių trūkumas yra kliūtis inovacijoms, technologijų diegimui ir dekarbonizacijos pastangoms, o tai savo ruožtu trukdo ekonomikos augimui ir konkurencingumui; kadangi M. Draghi pranešima pažymima, kad beveik 80 proc. mažųjų ir vidutinių įmonių patiria sunkumų ieškodamos tinkamų įgūdžių turinčių darbuotojų; kadangi M. Draghi pranešime taip pat pabrėžiamas poreikis užtikrinti, kad našumo augimas ir socialinė įtrauktis būtų neatsiejami vienas nuo kito, ir tai, kad valstybių narių socialinės apsaugos sistemos yra labai svarbios siekiant užtikrinti tvirtas viešąsias paslaugas, socialinę apsaugą, būstą, transportą ir vaikų priežiūrą vykstant pertvarkai;

1. pabrėžia, kad sėkmingas perėjimas prie tvaresnių energijos šaltinių ir pramonės sektorių atliks svarbų vaidmenį užtikrinant ilgalaikį Sąjungos įmonių konkurencingumą

[6] OL L 275, 2003 10 25, p. 32.

pasaulinėje rinkoje; pabrėžia, jog reikia užtikrinti, kad įmonės ir darbuotojai būtų gerai pasirengę pasinaudoti galimybėmis, kurias suteikia perėjimas prie naujų ir novatoriškų sprendimų; mano, kad siekiant užtikrinti būtiniausius bendrus standartus, kurie tiek darbuotojams, tiek darbdaviams suteiktų aiškumo ir struktūros numatant ir valdant pokyčius, ir ilgainiui padidinti Sąjungos atsparumą, konkurencingumą ir aukštynkryptę socialinę konvergenciją, labai svarbu nustatyti privalomą sistemą, kuri padėtų spręsti su teisinga pertvarka darbo vietoje susijusius iššūkiams ir pasinaudoti jos galimybėmis; pabrėžia, kad regionai gali remti teisingą pertvarką derindami socialinę apsaugą, ekonomikos įvairinimą ir teritorinį koordinavimą, kad būtų sumažintas neigiamas poveikis ir skatinamas įtraukesnis vystymasis;

2. pabrėžia, kad dekarbonizacijos poveikis užimtumui apima ne tik darbuotojų mažinimą su iškastiniu kuru susijusiuose sektoriuose ir daro platesnį poveikį, nes iš naujo apibrėžiamas darbo pobūdis ir vyksta visos darbo rinkos pertvarka; pabrėžia, kad ateityje atnaujinant Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planą ir naująjį Kokybiškų darbo vietų veiksmų planą reikia įtraukti konkrečias teisėkūros ir ne teisėkūros priemones, kuriomis būtų iš esmės pagerintos darbo sąlygos, sveikata ir sauga, kolektyvinių derybų aprėptis ir darbuotojų bei savarankiškai dirbančių asmenų mokymas ir įgūdžiai; pabrėžia, kad tokios priemonės taip pat suteikia galimybę padėti Sąjungos darbdaviams, visų pirma MVĮ, išlaikyti ir didinti savo konkurencingumą, sukuriant aiškią sistemą, skirtą pokyčiams numatyti ir valdyti bendradarbiaujant su darbuotojais, taip pat investuoti į profesinį rengimą ir mokymą, darbuotojų kvalifikacijos kėlimą ir perkvalifikavimą, siekiant spręsti įgūdžių ir darbo jėgos trūkumo, trukdančio našumui ir augimui, problemas;

3. ragina Komisiją, pasikonsultavus su socialiniais partneriais, pasiūlyti direktyvą, kuria būtų užtikrinta teisinga pertvarka darbo pasaulyje ir sudarytos palankesnės sąlygos Sąjungai pereiti prie tvarios, neutralaus poveikio klimatui ir skaitmeninės ekonomikos; mano, kad į šią direktyvą turėtų būti įtrauktos priemonės, kuriomis, be kita ko, būtų užtikrinama:

   a) speciali pokyčių numatymo ir valdymo sistema, pagal kurią darbuotojai ir jų atstovai būtų laiku informuojami ir su jais būtų konsultuojamasi, palaikant socialinį dialogą ir vedant kolektyvines derybas;

   b) individuali darbuotojų teisė į nemokamą mokymą darbo valandomis;

   c) nacionalinių teisingos pertvarkos strategijų rengimas;

   d) verslo rėmimo programų rengimas ir įmonių lygmens pertvarkos planų rengimo skatinimas;

   e) stebėsenos struktūra, galinti užtikrinti strateginį prognozavimą;

4. pabrėžia, kad pokyčių numatymas ir valdymas yra labai svarbūs tiek darbdaviams, tiek darbuotojams, siekiant sėkmingai vykdyti žaliąją pertvarką ir veiksmingai spręsti ekonominius iššūkius, kylančius dėl nepalankių geopolitinių įvykių; pabrėžia, kad pertvarkos planavimas gali aktyviai užkirsti kelią darbuotojų atleidimui iš darbo, padidinti ilgalaikį įmonių atsparumą ir padėti kuo geriau panaudoti turimus išteklius; pabrėžia, kad planai turi būti rengiami vedant socialinį dialogą, visapusiškai gerbiant

teisę į informaciją ir konsultacijas; atsižvelgdamas į tai, ragina peržiūrėti informavimo ir konsultavimosi teisės aktų sistemą, siekiant užtikrinti, kad ji atitiktų savo paskirtį dvejopos pertvarkos kontekste; pabrėžia, kad reikia skatinti įmones rengti savo pertvarkos planus;

5. pabrėžia, kad kvalifikuotų darbuotojų trūkumą galima reikšmingai sumažinti tik sprendžiant mokymo galimybių pasiūlos ir prieinamumo klausimus; pabrėžia, kad pagrindinės kliūtys darbuotojams, norintiems dalyvauti tęstiniame mokyme, yra mokymo tvarkaraštis, pareigos šeimoje ir išlaidos[7]; yra tvirtai įsitikinęs, kad individuali teisė į nemokamą darbuotojų mokymą darbo valandomis gali padėti darbuotojams įveikti šias kliūtis, o darbdaviams – užtikrinti nuspėjamą ir stabilią kvalifikuotų darbuotojų pasiūlą;

6. pabrėžia, kad valstybės narės turi remti įmones ir darbuotojus nacionaliniu lygmeniu rengdamos bendras teisingos pertvarkos strategijas ir politiką; pabrėžia, kad tokiose nacionalinėse strategijose turėtų būti nustatytas pertvarkos poveikis atskiriems sektoriams ir darbo jėgai ir turėtų būti nustatytos visapusiškos ir kompleksinės priemonės poveikiui sušvelninti; pabrėžia, kad svarbu plėtoti ilgalaikę vietos ekonomikos pertvarkos viziją ir strategiją, įtraukiant viešuosius ir privačiuosius subjektus ir pilietinę visuomenę; pabrėžia, kad tiesioginės investicijos į inovacijas ir regioninio patrauklumo didinimą modernizuojant infrastruktūrą, viešąsias paslaugas ir patogumus yra būtinos siekiant išlaikyti darbuotojus ir kurti kokybiškas darbo vietas;

7. primena, kad daugiausia ilgalaikių darbo vietų vietos lygmeniu kuria MVĮ; pabrėžia, kad reikia sudaryti palankesnes sąlygas MVĮ gauti pereinamojo laikotarpio finansavimą, be kita ko, sudarant sąlygas grupuoti galimybes gauti finansavimą ir techninę pagalbą, reikalingus projektams rengti ir jų atitikčiai užtikrinti; primygtinai ragina valstybes nares ir regioninės valdžios institucijas parengti ir stiprinti verslo rėmimo programas paveiktuose regionuose, siekiant padėti startuoliams ir MVĮ augti ir sėkmingai veikti; pabrėžia, kad investicijų paskatos gali padėti pritraukti įmones į pažeidžiamus regionus;

8. pažymi, kad trūksta tikslių duomenų apie prarastų, sukurtų arba dvejopos pertvarkos paveiktų darbo vietų skaičių; pabrėžia, kad siekiant veiksmingo politinio atsako svarbu prognozuoti pokyčius darbo rinkoje ir įgūdžių poreikių tendencijas; ragina įsteigti visavertę ES teisingos pertvarkos observatoriją, kurioje būtų renkami atitinkami duomenys ir analizuojamas pertvarkos politikos poveikis;

9. ragina ne tik parengti siūlomą direktyvą, bet ir pertvarkyti Teisingos pertvarkos fondą programavimo laikotarpiui po 2027 m., užtikrinant, kad jis veiktų pagal pasidalijamojo valdymo ir partnerystės principus ir jam būtų skirtas didesnis biudžetas; pabrėžia, kad naujasis fondas turėtų padėti darbdaviams užtikrinti darbuotojų teisę į mokymą ir įgyvendinti pertvarkos planus įmonių lygmeniu; primygtinai ragina į pereinamojo laikotarpio finansavimą įtraukti socialines sąlygas įtraukčiai remti;

10. ragina valstybes nares užtikrinti pakankamą kokybiškų įgūdžių ir profesinio mokymo programų finansavimą, kaip ilgalaikę investiciją į darbuotojų ir įmonių našumą, augimą ir konkurencingumą; ragina valstybes nares, padedant Komisijai, strategiškai

[7] „Employment and Social Developments in Europe 2024“ („Užimtumas ir socialinė raida Europoje 2024 m.“), Europos Komisija, p. 20.

pasinaudoti esamomis Sąjungos priemonėmis, visų pirma Įgūdžių garantija, siekiant įgyvendinti Įgūdžių sąjungą; ragina valstybes nares didinti nacionalinės apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos pajamų naudojimą darbuotojų mokymui ir darbo jėgos perskirstymui; ragina Komisiją apsvarstyti ir paskelbti gaires, kaip valstybių narių ir įmonių viešojo ir privačiojo sektorių partnerystėmis galima finansuoti darbuotojų mokymą, perkvalifikavimą ir kvalifikacijos kėlimą, visų pirma atskirų darbuotojų teisę į mokymą;

11. pabrėžia, kad tvirti socialinio saugumo tinklai ir socialinės apsaugos sistemos yra labai svarbūs siekiant padėti darbuotojams pereinamuoju laikotarpiu; ragina valstybes nares modernizuoti ir stiprinti savo socialinės apsaugos sistemas ir paslaugas, kad būtų užtikrintas atsparumas sukrėtimams, kylantiems dėl dvejopos pertvarkos, kuri daro poveikį darbo rinkai;

12. pabrėžia, kad poveikis užimtumui skirtinguose regionuose ir gyventojų grupėse bus skirtingas; atsižvelgdamas į tai, pabrėžia, kad reikia įtraukti ir įgalinti vietos piliečius ir suinteresuotuosius subjektus, kad jie būtų aktyvūs pertvarkos dalyviai; pabrėžia, kad valdžios institucijos, vykdydamos pertvarką, turi dalyvauti strateginėse konsultacijose ir bendradarbiauti su socialiniais partneriais; pabrėžia, kad prasmingas dalyvavimas gali būti užtikrintas rengiant konsultacijas ankstyvuoju etapu ir suteikiant aiškius įgaliojimus ir balsavimo teises socialiniams partneriams, MVĮ, pilietinei visuomenei ir jaunimui regioniniuose koordinavimo organuose;

13. prašo Komisijos, remiantis SESV 153 straipsnio 2 dalies b punktu ir 153 straipsnio 1 dalies a, b, e ir h punktais, iki 2027 m. sausio 31 d. pateikti pasiūlymą dėl direktyvos dėl teisingos pertvarkos darbo pasaulyje, atsižvelgiant į priede pateiktas rekomendacijas;

14. mano, kad finansiniai padariniai, susiję su prašomu pateikti pasiūlymu, turėtų būti padengti iš esamų biudžeto asignavimų;

15. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją ir pridedamas rekomendacijas Komisijai ir Tarybai.

PASIŪLYMO DĖL REZOLIUCIJOS PRIEDAS.
REKOMENDACIJOS DĖL PRAŠOMO PATEIKTI PASIŪLYMO TURINIO

Europos direktyva dėl teisingos pertvarkos darbo pasaulyje: darbo vietų kūrimo užtikrinimas ir vietos ekonomikos atgaivinimas

Europos Parlamentas mano, kad būsimas pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto „Direktyva dėl teisingos pertvarkos darbo pasaulyje: darbo vietų kūrimo užtikrinimas ir vietos ekonomikos atgaivinimas“ turėtų atitikti šiuos principus ir tikslus:

1 rekomendacija. Bendrasis pasiūlymo tikslas

Bendras pasiūlymo tikslas – sukurti Sąjungos politikos priemonių sistemą, kurią būtų galima praktiškai įgyvendinti žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos paveiktuose regionuose, siekiant užtikrinti socialiniu požiūriu teisingą ir įtraukią pertvarką ir kokybiškų darbo vietų kūrimą.

2 rekomendacija. Pasiūlymo forma

Pasiūlymas turėtų būti pateiktas direktyvos forma.

Kadangi šiam tikslui pasiekti reikalingas išsamus priemonių rinkinys, į pasiūlymą turėtų būti įtraukti šių sričių elementai:

a) darbo sąlygos;
b) iš darbo rinkos išstumtų asmenų integracija;
c) darbuotojų informavimas ir konsultavimas;
d) darbo aplinkos gerinimas siekiant rūpintis darbuotojų sveikata ir sauga.

3 rekomendacija Pasiūlymo dalykas

Pasiūlyme daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama šioms politikos priemonėms:

a) specialios sistemos, skirtos pokyčiams regionuose ir sektoriuose, kuriuose vyksta pertvarka, numatyti ir valdyti, remiantis informavimo ir konsultavimosi, socialinio dialogo ir kolektyvinių derybų principais, nustatymas;

b) užtikrinimas, remiantis teisės aktų sistemos peržiūra, kad pereinamuoju laikotarpiu būtų veiksmingai taikoma darbuotojų ir jų atstovų teisė į informaciją ir konsultacijas;

c) individualios darbuotojų teisės į nemokamą mokymą darbo valandomis nustatymas;

d) nacionalinių teisingos pertvarkos strategijų rengimas, ypatingą dėmesį skiriant ilgalaikės vizijos, skirtos vietos ekonomikai ir darbo jėgai visuose paveiktuose regionuose, plėtojimui;

e) paramos programų įmonėms, visų pirma MVĮ ir vietos subjektams, rengimas siekiant skatinti darbo vietų kūrimą vietos lygmeniu;

f) darbo jėgos ir įgūdžių pasiūlos ir paklausos atitikties užtikrinimas derinant darbo rinkos žvalgybos duomenis, stiprinant vietos subjektų bendradarbiavimą su mokymo paslaugų teikėjais ir skatinant įmonių lygmens pereinamojo laikotarpio planus;

g) stebėsenos struktūros kūrimas, kad būtų galima strategiškai prognozuoti pertvarkos poveikį ir pokyčius darbo rinkoje.

PRIEDAS. GAUTOS INFORMACIJOS DEKLARACIJA

Pagal Darbo tvarkos taisyklių I priedo 8 straipsnį pranešėja pareiškia, kad į savo pranešimą įtraukė su dokumento dalyku susijusią informaciją, kurią, rengdama pranešimo projektą, gavo iš toliau nurodytų interesų grupių atstovų, kuriems taikomas Tarpinstitucinis susitarimas dėl privalomo skaidrumo registro[1], arba trečiųjų šalių valdžios institucijų, įskaitant jų diplomatines atstovybes ir ambasadas, atstovų:

1. Interesų grupių atstovai, kuriems taikomas Tarpinstitucinis susitarimas dėl privalomo skaidrumo registro
European Trade Union Confederation (ETUC)
2. Trečiųjų šalių valdžios institucijų, įskaitant jų diplomatines atstovybes ir ambasadas, atstovai
–

Šį sąrašą parengė ir visą atsakomybę už jį prisiima pranešėja.

Jeigu sąraše esančių fizinių asmenų tapatybę galima nustatyti pagal jų vardą ir pavardę, jų pareigas arba pagal abu požymius, pranešėja pareiškia, kad ji atitinkamiems fiziniams asmenims pateikė Europos Parlamento pranešimą dėl duomenų apsaugos Nr. 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), kuriame išdėstytos jų asmens duomenų tvarkymui taikomos sąlygos ir su tuo tvarkymu susijusios teisės.

[1] 2021 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento, Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Komisijos tarpinstitucinis susitarimas dėl privalomo skaidrumo registro (OL L 207, 2021 6 11, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).